

PERSDOSSIER

GRIEF & BEAUTY

MILO RAU / NTGENT

PREMIÈRE 22/09/2021

foto © Michiel Devijver

NTGent

INHOUD

0	Credits	P2
1	Grief & Beauty	P3
2	Speeldata en trailer	P4
3	Gesprek met Milo Rau	P5
4	Biografieën	P9

CREDITS

Regie MILO RAU

Tekst MILO RAU & ENSEMBLE

Spel ARNE DE TREMERIE, ANNE DEYLGAT, PRINCESS ISATU HASSAN BANGURA,
GUSTAAF SMANS, JOHANNA B. (op video)

Dramaturgie CARMEN HORNBOSTEL

Coach & Medewerker Dramaturgie PETER SEYNAEVE

Kostuum- & Decorontwerp BARBARA VANDENDRIESSCHE

Compositie ELIA REDIGER

Live Muziek CLÉMENCE CLARYSSE

Camera & Video-ontwerp MORITZ VON DUNGERN

Lichtontwerp DENNIS DIELS

Regie-assistentie KATELIJNE LAEVENS

Technische Productieleiding OLIVER HOUTTEKIET

Productieleiding GREET PROVÉ

Grief & Beauty is een productie van NTGent **in coproductie met** Tandem Scène Nationale Arras-Douai, Künstlerhaus Mousonturm Frankfurt, Romaeuropa Festival / Teatro Nazionale di Genova

PREMIÈRE 22 SEPTEMBER 2021, NTGENT

1. GRIEF & BEAUTY

Hoe gaan we om met de dood, in en aan het einde van het leven? Hoe staan we bij, hoe rouwen we en nemen we afscheid? Kan de dood op scène worden verbeeld? Met 'Grief & Beauty' presenteert Milo Rau het tweede deel van zijn Trilogie van het Private Leven.

In hun nieuwe voorstelling pakken Milo Rau en zijn team een thema aan dat al jaren centraal staat in zijn werk: de problematiek van afscheid, rouw en dood, maar ook van herinnering en solidariteit in het aanschijn van het levenseinde. Vier actrices en acteurs vergezellen een vrouw die voor euthanasie kiest, en vertellen hun meest persoonlijke verhalen over dood en wedergeboorte, kunst en liefde, herinnering en vergetelheid. Een radicale en tedere voorstelling die de grenzen opzoekt van wat theater kan verbeelden.

In het eerste deel van zijn Trilogie van het Private Leven - *Familie* (2020) - gebruikte Milo Rau de collectieve zelfmoord van een gezin om de westerse samenleving te tonen op de rand van de afgrond. Op het verschrikkelijke einde na was er op het toneel niets anders te zien dan een gewone avond: een studie van de kleine dingen, de schoonheid en banaliteit van het dagelijks leven. Met *Grief & Beauty* zet Milo Rau zijn studie van het private verder: We kijken een gewoon appartement binnen, een experimentele ruimte waarin de actrices en acteurs zich buigen over het meest onbegrijpelijke van elk leven, het einde, over de beperkingen van het verbeelden van de dood, over rouw, en over schoonheid.

“WANT IN DEZE GEDEELDE
EN TOCH EENZAME BESPIEGELING,
IN DIT PRATEN EN LUISTEREN,
ONTSTAAT IETS DAT JE DE
SCHOONHEID VAN GEDEELDE
BEZORGDEHEID ZOU KUNNEN
NOEMEN, DE Schoonheid
VAN HET LUISTEREN”
-- MILO RAU

2. SPEELDATA & TRAILER

@NTGENT

22, 23, 24 & 25/09

24, 25, 26 & 27/11

ON TOUR (BEL.)

03/11 – CC Leietheater, Deinze

10/11 – De Warande, Turnhout

20/04 – Stadsschouwburg, Brugge

ON TOUR (INT.)

12/10 & 13/10 - Douai/Arras (Tandem Arras Théâtre)

22, 23 & 24/10 – Amsterdam (ITA)

5/11 – Rotterdam (Schouwburg)

16, 17 & 18/11 - Villeneuve-d'Ascq (NEXT Festival)

24, 25, 26 & 27/02 – Künstlerhaus Mousonturm, Frankfurt

02/04 – Stadsschouwburg, Utrecht

23/04 – Stadsschouwburg, Groningen

[Klik hier voor de meest recente info over speeldata & credits](#)

[→ Klik hier om de trailer van 'Grief & Beauty' te bekijken](#)

3. PROBEREN IETS TE DELEN DAT NIET DEELBAAR IS

Milo Rau in gesprek met Carmen Hornbostel over een dramaturgie van het alledaagse bestaan, euthanasie en duurzame kunstproductie.

CH: Je nieuwe toneelstuk - na *Familie* het tweede deel van jouw Trilogie van het Private Leven - heeft als titel *Grief & Beauty*. Twee woorden die veel omvatten en in hun combinatie voor sommigen romantisch kunnen overkomen, voor anderen paradoxaal. Welk verband zie jij tussen verdriet en schoonheid?

MR: De titel is inderdaad paradoxaal, maar hij beschrijft de paradox van de mens: in staat zijn om het oneindige te denken, intellectueel en emotioneel, en toch eindig zijn en moeten sterven. Elke mens is de eerste en de laatste mens, elke mens is uniek, met elke mens sterft het leven zelf. Dat is wat zo gek is aan het leven. Je kan het romantisch bekijken en bijvoorbeeld zeggen: de schoonheid van het aardse ligt in zijn vergankelijkheid. In de Trilogie van het Private Leven gebruiken we een maximum aan concreetheid tegen de vergankelijkheid, een soort dramaturgie van het alledaagse bestaan.

The Guardian schreef over *Familie* dat het een "donkere, seculiere mis" was, en dat past ook bij *Grief & Beauty*. Maar *Familie* werd ook bekritiseerd om de extreme banaliteit van de handelingen op het toneel...

**"HET HELE STUK IS ALS HET WARE
ÉÉN RITUEEL: EEN INTIEME,
PREPOLITIEKE VIERING VAN
HET COLLECTIEVE"**

Het is vreemd en uiteraard ook veelbetekenend dat schoonheid – vooral in avant-gardekunst – vaak wordt gelijkgesteld met elitaire abstractie. Daar steekt de performer Princess Bangura in ons stuk de draak mee: op de toneelschool leerde ze hoe je een lamp zo min mogelijk moet bewegen, hoe je het publiek moet aanstaren, hoe al die pretentieuze performance-rituelen werken. Ik hou echter van oprechtheid. Ik hou ervan als iemand gewoon koffie drinkt, als iemand een verhaal uit zijn eigen leven vertelt. *Grief & Beauty* toont de laatste dag van het leven van een persoon die overgaat tot euthanasie, en in de loop van deze twee uur denken vier mensen na over de twee woorden in de titel van de hele avond. Niet de inhoud is cruciaal, maar de ruimte die wordt gecreëerd. Want in deze gedeelde en toch eenzame bespiegeling, in dit praten en luisteren, ontstaat iets dat je de schoonheid van gedeelde bezorgdheid zou kunnen noemen, de schoonheid van het luisteren.

Tijdens het onderzoek voor *Grief & Beauty* ontmoette het team niet alleen begrafenisondernemers, zorgverleners, artsen en rouwende mensen, maar sprak het ook met Alzheimerpatiënten, milieudeskundigen en deskundigen op het gebied van met uitsterven bedreigde talen. Welke rol spelen hun kennis en ervaringen in deze productie?

Tijdens het eerste onderzoek viel ons iets vreemds op: het lijkt wel alsof de verdringing van de eigen dood, van de eigen wezenlijkheid – die we al onderzochten in *Everywoman* dat we vorig jaar in Salzburg maakten –, een individuele weerspiegeling is van een veel grotere verdringing: van het wereldwijde sterven, van het epochale verdwijnen van het leven, van het zogenaamde "zesde massale uitsterven" in het Antropoceen.

Het lijkt wel alsof er niet alleen een verdwijning, maar ook een amnesie plaatsvindt: de jongeren van vandaag weten niet eens wat we verloren hebben, omdat ze nooit de vogels, insecten en landschappen hebben gekend die verdwenen zijn. *Grief & Beauty* probeert, denk ik, een verband te leggen tussen verschillende vormen van verdwijning en verdriet: het verdwijnen van diersoorten, van leefomgevingen, van talen, van het individuele geheugen en het individuele bestaan. Dit alles in concrete verhalen die we beleefden en aan elkaar vertelden tijdens het onderzoek en de repetities.

Van de reality ziekenhuisseries in de namiddag, gevolgd door de laatste statistieken van coviddoden in het nieuws, de beelden van oorlogen en van slachtoffers van rampen: kent ons dagelijks leven geen overvloed aan beelden van de dood, zijn we er niet volledig gevoelloos voor? Wat kan theater doen om dit tegen te gaan?

**“SCHOONHEID IS UITEINDELIJK NIET
COMMUNICEERBAAR, EN ROUWEN
– ZOALS IEDEREEN WEET DIE
IEMAND VERLOREN HEEFT – IS HET
EENZAAMSTE WERK”**

Toen we *Familie* maakten, kregen we het verwijt dat het stuk ongewoon lang was en dat we gevoelloos naar een gezin keken dat zichzelf op het einde ombrengt. Hoe de kinderen Engels leren, hoe ze eten, hoe ze televisie kijken. Maar dat is nu juist mijn bedoeling met de Trilogie van het Private Leven: om als het ware een nulpunt van het dramatische te bereiken. Om het afstompende effect van drama, van hoge cijfers, van

permanent alarmisme te overwinnen. Om het oog aan te scherpen voor het concrete, voor de andere die er is. Film kan sneller monteren, literatuur kan intellectueler zijn, maar alleen theater kan werkelijk gemeenschap vormen, op één plek, op één avond.

Tijdens de covidpandemie is de roep om vormen van collectief rouwen weerom luider geworden. Welke rituelen biedt theater? Wat mogen we verwachten: troost, esthetisering of een nieuwe herinneringscultuur?

Theater is een vreemde, totaliserende plaats. In het theater komen in het beste geval het individuele en het algemene, het banale en het esthetische, het geheugen en het bestaan, het gespeelde en het waarachtige samen. Heiner Müller zei ooit: "Theater is de plaats waar de levenden in dialoog treden met de doden". Ik denk dat dat waar is, en ik denk dat al mijn stukken over deze dialoog gaan – over dit orpheusiaanse verlangen om de dood te overwinnen door te zingen.

Familie gaat over de bodemloosheid van onze maatschappij, over het gebrek aan rituelen in het licht van het catastrofale tijdsgewricht waarin we ons bevinden. Ik denk dat *Grief & Beauty* in zekere zin een antwoord biedt op *Familie*. Het hele stuk is als het ware één ritueel: een intieme, prepolitieke viering van het collectieve. Neem nu de belangrijke rol die muziek en geluiden spelen: het is alsof het alledaagse – het water van een bad, het geluid van een koffiezetapparaat, het tokkelen op een piano, het gehuil van wolven – samen begint te "zingen".

Zowel verdriet als schoonheid verschijnen op de meest uiteenlopende momenten en manieren. De cast van *Grief & Beauty* weerspiegelt dit: hij is samengesteld uit professionele en niet-professionele acteurs en actrices van verschillende leeftijden en achtergronden met allemaal heel persoonlijke ervaringen op het vlak van verdriet en schoonheid. Waarop heb je gelet bij het casten?

Ik ben een obsessieve caster. Soms denk ik dat ik alleen maar toneelstukken maak om mensen te ontmoeten. Naar iemand luisteren, naar iemand kijken – het is alsof je je ziel wast. Ik ben niet op zoek naar iets in het bijzonder, en zoals je zegt, we hebben jonge en oude mensen in deze cast, professionals en amateurs. Ik denk dat het gewoon een basale sympathie is, een intellectuele of gewoon menselijke harmonie die al dan niet tot stand komt. Een "in staat zijn om samen te denken", toneelmatig of in woorden. En zo, in de loop der weken, vormen de ensembles zich uit eigen beweging.

Onlangs was er de release van *The New Gospel*, je film die zich afspeelt in Zuid-Italië, met voor het eerst een zwarte Jezus. 'Wat zou de sociaal-revolutionair vandaag prediken bij het zien van de uitbuiting van vluchtelingen op de tomatenplantages?', vraag je in deze film, die een maatschappelijke draagwijdte heeft en niet actueler kon zijn. De dood, en ik zou nu ook betogen het ervaren van verdriet en ware schoonheid, zijn de meest intieme gevoelens en tegelijk meest eenzame momenten die een mens ervaart. Wat betekent het om een theaterpubliek over deze momenten te willen vertellen? Op welke "revolutie" hoop je?

**"HET LIJKT WEL ALSOF DE
VERDRINGING VAN DE EIGEN
DOOD, VAN DE EIGEN
WEZENLIJKHEID, EEN
INDIVIDUELE WEERSPIEGELING IS
VAN EEN VEEL GROTERE
VERDRINGING"**

De Trilogie van het Private Leven is duidelijk een tegenproject van projecten zoals *The New Gospel* of de debattenreeks *School of Resistance*, die met enorme netwerken werken, activistisch zijn en vaak, zoals in *Antigone in de Amazone* of *Orestes in Mosul*, de grote mythes van de mensheid in vraag stellen. In *Grief & Beauty* is er geen collectief dat verder reikt dan de aanwezigen. Er is geen mythe, alleen een heel kleine, kinderlijke mythe: het verhaal van de Kleine Prins en zijn reis door het universum, dat een paar keer in het stuk wordt vermeld.

Schoonheid is uiteindelijk niet communiceerbaar, en rouwen – zoals iedereen weet die iemand verloren heeft – is het eenzaamste werk. De "revolutie" die in het radicale intimisme van de trilogie naar voren komt, is dan ook precies dit: proberen iets te delen dat niet deelbaar is. Verdriet, dood, leven, schoonheid, een lied, een herinnering. Of gewoon twee uur tijd.

***Grief & Beauty* is de eerste NTGent-productie die de richtlijnen van The Green Book voor duurzame theaterproductie volgt. Welke impact heeft dit op het werk van het team en op jouw artistieke ideeën om vanaf het begin rekening te houden met duurzaamheid?**

We moesten ergens beginnen. Het zou me absurd hebben geleken om in *Grief & Beauty* – en ook tijdens *School of Resistance* – te praten over het uitsterven van diersoorten en niet tegelijkertijd heel concreet de handen uit de mouwen te steken. Het grootste probleem bij enorme processen zoals de klimaatverandering, is dat iemands eigen bijdrage, en dus het eigen gedrag, als volstrekt irrelevant

wordt beschouwd. Een theaterproject – een collectief werk van weken en maanden, van de reis tot de catering, van het decorontwerp en de podiumtechniek tot de tournee – is een klein maar veelomvattend experiment in duurzaamheid. Het is een collectief werk dat evenwel door elk individu afzonderlijk wordt verricht. Met deze productie ervaren we dat het eenvoudiger is dan we dachten, eens we allemaal samen de beslissing namen om deze uitdaging aan te gaan en er vanaf het begin op een natuurlijke manier over nadachten.

Tot slot een persoonlijke vraag: voor de voorstelling hebben we een vrouw gevolgd die voor euthanasie koos. Wat betekent dit voor jou? Heb jij je al voorbereid op je eigen dood? In Zwitserland, waar je vandaan komt, maar ook in België, is geassisteerde zelfdoding of euthanasie legaal. Zou jij de dag van je dood vastleggen?

Het is interessant dat we pas op het einde van dit gesprek aan euthanasie toekomen. Want net zoals er gezegd werd dat *Familie* over zelfdoding zou gaan, zal men van *Grief & Beauty* wellicht zeggen dat het een stuk over euthanasie is. We hebben tijdens het werken aan *Grief & Beauty* een aantal dokters en verpleegkundigen ontmoet die er vertrouwd mee zijn, en we hebben mensen ontmoet die voor euthanasie kiezen. Om een van hen, Johanna, te volgen tijdens het ganse proces, heeft op mij een immense indruk gemaakt.

Ik denk niet dat ik ooit zoveel respect heb gehad voor een daad als wanneer iemand zegt: "Morgen op dit precieze tijdstip wil ik sterven". Ik weet niet of ik dat zou kunnen. Ik betwijfel het. Maar door Johanna te zien, haar opluchting en haar sereniteit, begin ik het te begrijpen.

4. CAST

ARNE DE TREMERIE

Werd in 1992 geboren in Gent en is acteur. Hij was te zien in de films *Coffee* (2016) en *Bastaard* (2019) en in de televisiereeksen *L'aquila – grandi speranze* (2018) en *Black-out* (2020). Daarnaast speelde hij in voorstellingen van onder meer Lies Pauwels, Berten Vanderbruggen, Siona Houthuys en van het jonge theatercollectief Camping Sunset.

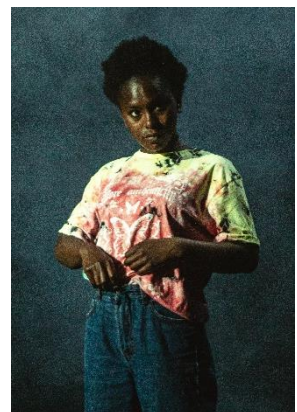
ANNE DEYLGAT

Is een voormalig dierenarts en voedingswarencontroleur. Ze maakte en presenteerde het bekende tv-programma *Allemaal beestjes* en verschillende radioprogramma's over vogels en schreef ook regelmatig over de natuur in kranten. Toen ze met pensioen ging, begon ze voor NTGent te werken als hondenoppas bij de voorstelling *Familie*.

PRINCESS ISATU HASSAN BANGURA

Werd in 1996 geboren in Sierra Leone en is een performance-artieste. Haar performances zijn muzikaal en filmisch van aard en rijk aan beelden en kleuren. Ze werkt vanuit herinneringen en vermengt haar diepe West-Afrikaanse wortels met haar ervaringen in de westerse wereld. Geïnspireerd door religie en spiritualiteit, plaatst ze fictieve personages en figuren centraal. In haar voorstellingen gaat het vooral om het beleven van het moment.

GUSTAAF SMANS

Werd in 1949 geboren als de oudste van negen kinderen in een Belgisch boerengezin. Na zijn militaire dienstplicht werkte hij in fabrieken en later werd hij boekhouder. Na zijn pensionering legde hij zich toe op zijn grote passie: acteren. Hij was onder meer te zien in de tv-serie *Code 37*.

ARTISTIEK TEAM

MILO RAU

Werd in 1977 geboren in Bern (Zwitserland) en is regisseur en auteur. Sinds het seizoen 2018/2019 is hij artistiek directeur van NTGent. Recensenten noemden hem onder meer de 'meest invloedrijke' (*Die Zeit*), 'meest omstreden' (*La Repubblica*), 'meest schandalige' (*New York Times*) en 'meest ambitieuze' (*The Guardian*) kunstenaar van onze tijd. Sinds 2002 heeft hij al meer dan vijftig toneelstukken, films, boeken en acties op zijn naam staan. Rau ontving tal van onderscheidingen, waaronder een Europese Theaterprijs voor zijn hele oeuvre. Zijn meest recente film, *The New Gospel*, werd bekroond met de Zwitserse Filmprijs voor beste documentaire 2021. Naast zijn activiteiten als regisseur is Rau ook televisierecensent en verzorgt hij regelmatig lezingen.

CARMEN HORNBOSTEL

Geboren in 1991 nabij Hamburg. Studeerde psychologie aan de Georg-August-Universiteit van Göttingen en de Universidad de Sevilla. Sinds het seizoen 2018/19 is ze dramaturge bij NTGent en sinds 2017 bij het International Institute of Political Murder (IIPM). Voor NTGent maakte ze de *Box of Truth* (2018) en was ze de dramaturge voor voorstellingen als *Familie* (Milo Rau, 2019) en *Everywoman* (Milo Rau, Salzburger Festspiele, 2020) en voor *Liebestod* (Angélica Liddell, Festival d'Avignon, 2021), het derde deel van de reeks *Histoire(s) du Théâtre*. Ze was ook co-uitgever van het boek *Why Theatre?* (Verbrecher Verlag, 2020).

PETER SEYNAEVE

Studeerde in 1996 af als acteur aan de Studio Herman Teirlinck in Antwerpen en maakte zijn debuut in de theatermarathon *Ten Oorlog* van Luk Perceval. Hij werkte onder meer bij Zuidpool, Laika, Stan en Het Paleis en met theatermakers als Gerardjan Rijnders, Inne Goris en Lotte van den Berg. In 2006 maakte hij zijn regiedebuut, hij richtte een eigen gezelschap op (JAN) en maakte opmerkelijke voorstellingen waarbij kinderen de hoofdrol spelen (*As you like it*, *Cement*, *Betty&Morris*, *Je ne comprends pas* en *Thierry*). Onlangs acteerde hij in de voorstellingen *Black* en *Yellow* van Luk Perceval en in *Five Easy Pieces* van Milo Rau. Seynaeve geeft ook les en werkt als coach bij producties van theatermakers als Abke Haring, Jan Martens, Benjamin Verdonck en Milo Rau.

BARBARA VANDENDRIESSCHE

Geboren in 1974 in Roeselare maar leeft intussen al zowat 25 jaar in Brussel. Ze is fotografe en decorontwerpster en geeft les aan LUCA Drama Leuven. Ze studeerde theaterregie aan het RITSC en behaalde een postgraduaat in scenografie aan het POPOK. Als decorontwerpster werkte ze, behalve voor eigen producties, met onder meer Domien Van Der Meiren en Marc Bober.

ELIA REDIGER

Geboren in 1985 in Kinshasa (Congo). Hij is componist, zanger en auteur en stichtend lid van The bianca Story en Brigade Futur 3. Zijn teksten en muziek gaan over irritaties, biografische, utopische en utopisch-realistische thema's. In september 2019 brachten hij en Dorine Mokha het mijnbouwatorium *Hercules of Lubumbashi* uit dat werd gecreëerd in Congo; het handelt onder meer over zijn confrontatie met het Zwitserse grondstoffenbedrijf Glencore. Sinds de herfst van 2019 leidt hij het laatavondformat *Aus dem Hinterhalt: Macht der Künste* in de Deutsche Oper Berlin; voor regisseur Milo Rau verzorgde hij de muziekcompositie voor *The New Gospel* en *Antigone in de Amazone*.